

Geografické rozhledy – časopis pro další vzdělávání v geografii
Ročník 30 (2020–2021), číslo 5

Vydává Česká geografická společnost, z. s. v Nakladatelství P3K, s. r. o., www.p3k.cz

Adresa redakce: Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, Albertov 6, 128 00 Praha 2
redakce@geograficke-rozhledy.cz
www.geograficke-rozhledy.cz

[f](https://www.facebook.com/geograficke.rozhledy) geograficke.rozhledy

[i](https://www.instagram.com/geografickerozhledy) geografickerozhledy

Šéfredaktor: Miroslav Šifta

Redakce: Petr Karas, Lenka Pavelková

Redakční rada: Barbara Baarová, Jan D. Bláha, Artur Boháč, Radek Durna, Dana Fialová, Jindřich Frajer, Daniel Gurňák, Martin Hanus, Jan Hercík, Klára Hulíková, Jakub Jelen, Libor Jelen, Petr Knecht, Jan Kopp, Marek Křížek, Silvie R. Kučerová, Josef Kunc, Jakub Lysák, Miroslav Marada, Jiří Martínek, Tomáš Matějček, Aleš Nováček, Pavel Raška, Dana Řezničková, Miroslav Šobr

Layout: Vít T. Luštinec, Karel Kupka

Sazba a zlom: Nakladatelství P3K, s. r. o.

Tisk: Grafotechna plus, s. r. o.

Distribuci a předplatné zajišťuje jménem vydavatele firma SEND Předplatné.

Předplatné objednávejte na:

www.send.cz/geografickerozhledy.

Časopis vychází 5× ve školním roce. Roční předplatné 395 Kč. Cena za jednotlivé číslo 79 Kč. Blíže informace o nových cenách naleznete na webu Geografických rozhledů. Redakční uzávěrka 28. 5. 2021, číslo 5 vyšlo 7. 6. 2021. Podávání novinových zásilek povoleno ředitelstvím pošt Praha č. j. 139/92 – NP, ze dne 17. 11. 1992. MK ČR E 5922, ISSN 1210-3004.

Časopis je zařazen na Seznam recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v Česku. Je vydáván s finanční podporou Akademie věd ČR.

Foto na titulní straně:

Citadela královského hradu Visegrád ve stejnojmenném městě ležícím nedaleko Budapešti. Hrad stojí na skále na pravém břehu Dunaje už od 4. století. V historii bylo město Visegrád i maďarským hlavním městem. Roku 1544 ho dobyli, a celé Uhry ovládli, Turci. V současnosti je Visegrád symbolem hlavně pro alianci střeoevropských zemí Maďarska, Česka, Slovenska a Polska známé jako visegrádská čtyřka. Foto: ZGPhotography / Shutterstock.com.

Obsah

TÉMA ČÍSLA

Kde leží střední Evropa? Vymezení regionu na základě mentálních map (Aleš Nováček, Jan Daniel Bláha)	4
Třicet let s visegrádskou čtyřkou (David Hána)	8
Česko-rakouské vztahy v kostce (Michal Šindelář)	10
Multikulturní Maďaři (Michal Kovář)	14

GEOGRAFIE A ŠKOLA

Srovnání koncepce zeměpisu v národních kurikulech zemí V4 (Matěj Vrhel)	18
Využití příběhů v učebnicích zeměpisu (Barbora Čistecská, Tomáš Matějček)	22
Mapovedovednosti.cz – aplikace pro rozvoj práce s mapou (Martin Hanus, Lenka Havelková, Tereza Kocová, Veronika Bernhäuserová, Kristýna Štolcová, Karolína Fenclová, Michal Jakl)	26

VĚDA, VÝZKUM A INOVACE

Proměny českého a polského pivovarnictví – důsledek globalizace? (Kryštof Materna, Jiří Hasman)	30
Geografická data pro hodnocení vývoje lesů na území Česka (Vendula Dastychová, Jiří Přeč, Jana Bašistová, Edita Koblížková)	34

AKTUALITY

38

Úvodník

Před 17 lety se Evropská unie rozrostla o deset členských států. Z velké části šlo o země visegrádské čtyřky (Česko, Slovensko, Polsko a Maďarsko). Za střední Evropu se v současném všeobecném diskurzu považují hlavně právě země V4. Zahrnovány jsou do ní i takzvané alpské země (Německo, Rakousko, Švýcarsko a Lichtenštejnsko). Na pomezí je Slovinsko. V mnoha ohledech spadá k balkánskému regionu, ale přiřazováno je oprávněně i k alpským zemím a spjaté je (nejen tím, že se připojilo k EU také 1. května 2004) i se zeměmi V4. I Slovinsko tak lze zahrnout do současné definice střední Evropy. Ale jaký význam měl termín *střední Evropa* dříve?

Pojem *střední Evropa* byl poprvé použit patrně na vídeňském mírovém kongresu, na kterém se mezi lety 1814 a 1815 po napoleonských válkách urovnávaly mezinárodní vztahy v rámci celé Evropy. Za střední Evropu (původně, francouzsky, *L'Europe intermédiaire*) byl na kongresu označován prostor dnešního Německa a Beneluxu. Tato „první“ střední Evropa symbolizovala sjednocení. Svým relativním politickým konzervatismem se lišila od liberalistické západní Evropy, tedy Spojeného království a Francie. Po sjednocení Německa v roce 1871 se začala tvořit další „střední Evropa“. Postavení Německa ve „středové poloze“ (*Mittellage*) vyvrcholilo první světovou válkou a projektem *Mitteuropa* – konceptem Německem ovládaného střeoevropského prostoru. Po druhé světové válce střední Evropa „zanikla“ mezi Východem a Západem, respektive byla tvrdě rozdělena mezi obě sféry. Další „střední Evropa“ se začala formovat až po pádu železné opony. Nyní je tato „střední Evropa“ geopoliticky a ekonomicky sjednocená, především díky Evropské unii.

Přejeme příjemné čtení a krásné léto. Snad už i s možností cestovat, třeba alespoň do dalších zemí střední Evropy.

Miroslav Šifta